

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADOK LAPJA

Ardeal és Banat kis- és középiparosainak
hetilapja. — Arad-i Iparos Otthon, az Ipari
Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek
Szövetsége hivatalos lapja. Egyesülve a ti-
misoarai „Az Iparos”-sal.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek
és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei.
Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150
lei, negyedévre 75 lei. — Hirdetések négy-
zetcentimétere 6 lei, kötéseknél engedmény.

„Tiszteld a tisztos ipart!”

Cum se va organiza protecția muncii naționale

La 25 Octombrie cor., a expirat termenul
dat de Ministerul de Industrie și comerț, pen-
tru răspunsul pe care trebuiau să-l dea indus-
triștii la circulara privind încadrarea elemen-
tului românesc în întreprinderi.

Conform înțelegerii intervenite între Pre-
ședinția consiliului de miniștri și Ministerul
de Industrie și Comerț și reprezentanții in-
dustriștilor, ministerul nu va mai primi răs-
punsuri individuale dela societăți, ci numai
dela Uniunea generală a industriștilor. Răs-
punsul va cuprinde:

1. Obligația tuturor industriștilor din
țară de a aplica programul fixat de Ministe-
rul de Industrie și Comerț în întregime, însă
în mod evolutiv, ținându-se seama de impre-
jurările locale și regionale.

2. Se va crea un oficiu central de plasare
a muncitorilor și funcționarilor unde se vor
primi ofertele de serviciu și cererile industria-
șilor cari vor căuta personal. Acest oficiu ar
urma să funcționeze pe lângă U. G. I. R.

3. Prin oficiul de plasare ce se va înființa,
industriștii se obliga să plaseze pe toți lucră-
torii români calificați și pe toți solicitanții de
posturi, evident în limita locurilor ce se vor
crea și după capacitatea fiecărui solicitator.

Trebuie să subliniem că această chestiune
a plasării muncitorilor și a celorlalte catego-
rii de solicitanți de posturi are și o parte gin-
gașe.

În ce privește muncitorii calificați situa-
ția e simplă pentru că e lipsă de astfel de
muncitori și loc pentru ei se găsește prea
mult în industria românească.

Toți muncitorii calificați pot găsi ime-
diat loc dacă doresc să muncească cu serio-
zitate și sunt retribuiți bine.

Unii dintre acești muncitori calificați,
profitând de această situație favorabilă își
schimbă mereu locul plecând dela o fabrică
la alta unde se simte mai mare nevoie de ei
și deci pot dicta cum vor salariile. Se întâmp-
lă chiar ca același lucrător calificat din anu-
mite ramuri de producție să treacă de mai
multe ori prin aceeași fabrică, de fiecare da-
tă însă cu salariul mai mare.

Uniunea generală a Industriștilor arată
în răspunsul ei că pentru bunul mers al in-
dustriei acest sistem trebuie să înceteze cu
atât mai mult cu cât salariile ce se plătesc
lucrătorilor calificați ating uneori cifre cari
întrec de cele mai multe ori valoarea muncii
prestate.

Pentru aceasta, Uniunea generală a in-
dustriștilor crede că biroul central de pla-
sare ce ar urma să ia ființă va trebui să
respingă cererile de schimbare a posturilor
făcute de acești muncitori nestatornici și să
înlesnească plasarea muncitorilor a căror se-
riozitate nu e desmințită de actele lor.

Scoți pentru pregătirea muncitori-
lor industriali.

Mai sunt apoi o categorie de personal
care nu-si găsește plasament pentru că nu
au isbutit să-și adune toate cunoștințele nece-
sare.

Pentru această va fi necesar să se înte-
meleze școli speciale, așa cum s'a făcut re-
cent cu școala pentru formarea maștrilor
din industria textilă.

Az új ipartörvény azon intézkedései, amelyek módosításra szorulnak

— A Cluj-kolozsvári munkakamara emlékiratának részletei —

„Az Iparos” legutóbbi számában ismer-
tettük a Cluj-kolozsvári munkakamara em-
lékiratát, amelyet a munkaügyi miniszterhez
intézett az új ipartörvény alkalmazásával
kapcsolatban. Megemlítettük, hogy az emlé-
kirat többek között azt is sérelmezte, hogy
a törvényhez csatolt táblázat külön vá-
laszt olyan iparágakat, amelyek eddig
egy elnevezés alá tartoztak és amelyek
külön való gyakorlásából, főképpen a vi-
déki városokban a kisiparos nem élhet
meg.

Az emlékirat további részében a munka-
kamara rávilágít arra, hogy a törvény ilyen
módon való végrehajtása egyet jelentene az-
zal, hogy

a törvényt visszaható erővel alkalmaz-
zák, holott ez nem lehetséges.

Azon iparosoknak ugyanis — világít rá az
emlékirat —, akiknek régi iparigazolványá-
ban feltüntetették szakmájukat, szerzett joguk
van és

nem kaphatnak a becserélendő ipariga-
zolvány helyett olyan mesterkönyvet, a
melyben kevesebb iparág szerepel, mint
az említett eredeti iparigazolványban.

A miniszteri rendelkezés végrehajtása a szak-
mai képesítő bizottságok munkáját veszélyez-
teti. Ahhoz kétség nem férhet, hogy maga a
törvény a jövőre intézkedik és az érdekelt
iparosok már csak ezért sem mondhatnak le
szerzett jogaikról.

Az emlékirat ezután kitér azokra a mes-
terségekre, amelyek

gyakorlásának nem az az alapfeltétele,
hogy valaki azokat inasként tanulja és
ezért azt javasolja, hogy a minisztérium
ezeket az alábbi okokra való tekintettel
nem képesített mesterségeknek nyilvá-
nítsa:

1. Zongorahangolás. Ez a mesterség
mindenekelőtt zenei előképzettséget és nem
inaséveket követel, sőt tanonckodás által el
sem sajátítható, annál is inkább, mert a mes-
ternek rendszerint nincs saját műhelye, ha-
nem foglalkozását megrendelői lakásán gyako-
rolja, ami viszont egyáltalán nem alkalmas
arra, hogy ott az inasok tanuljanak.

2. Fűtő. Ez a foglalkozás olyan munkát
kíván meg, amelyet kiskorúak, tehát inasok
nem végezhetnek. Másrészt viszont ez a fog-
lalkozási ág valóban megkíván bizonyos szak-
mai ismereteket és ezért a kamara azt java-
solja, hogy azt csak abban az esetben gyako-
rolhassák, ha előzetesen vizsgát tesznek vagy
a munkakamara, vagy pedig az iparfelügye-
lőség mellett működő bizottság előtt.

3. Fürdőmester. Elsősorban azért, mert
erkölcsi szempontból sem lehet kiskorúakat
inasként fürdőben alkalmazni.

4. Sörfőző. Ezt a mesterséget sem lehet
tanonckodás után megtanulni, hanem csak
hosszu esztendőök tapasztalatai alapján. En-
nél a mesterségnél is azt javasolja a kamara,
hogy csak vizsga letétele után legyen gyako-
rolható, az inaskodást azonban mellőzzék.

5. Favágógép mechanikus. Ez a mester-
ség időszakhoz van kötve, tehát nem bizto-
sítja egy iparos megélhetését és egy, inas
nem tekintheti azt életpályának.

6. Szódavizkészítő, turógyártó, tégláge-
tő semmiesetre sem olyan foglalkozások, ame-
lyeket tanonckodáshoz lehetne kötni. A szó-
davidzgyártó például nem csinál mást, mint
egy egyszerű gépet kezel. Ennek a foglalko-
zásnak képesítéshez való kötése egyet jelen-
tene a képesítéshez kötött foglalkozások de-
gradálásával.

Megemlékezik az emlékirat arról is,
hogy a szerzett jogok szempontjából sérel-
mes, hogy a minisztérium 44.798. számú 1937
július 5-iki rendelete egyes iparágakat ugy-
tűntet fel, mintha azok a régi magyar ipar-
törvény hatálya alatt nem lettek volna képe-
sítéshez kötött foglalkozások. Ezek között
szerepel többek között a villanszerelő fog-
lalkozás is, holott a magyar kereskedelem-
ügyi minisztérium 1900. évi 58.363. számú
rendelete ezt határozottan képesítéshez kö-
tött foglalkozásnak nyilvánította.

Ugyancsak téves az említett miniszteri
rendeletnek az a megállapítása is, hogy a
régi ipartörvény értelmében az alábbi fog-
lalkozások nem voltak képesítéshez kötött
iparágak:

Hangszerkészítő

Avantagiile acordate industriștilor —
avantagii pentru încurajarea industriei naționale — vor fi legate de o serie de obligații
din partea industriștilor de a forma cât mai
mulți specialiști, de care industria are nevoie.

Specializarea funcționarilor din
administrație.

Partea grea însă este în plasarea func-
ționarilor din administrații.

D. senator Moteanu, într-o convorbire pe
care am avut prilejul s'o avem cu d-sa, ne-a
declarat că are mari greutăți din cauza nu-
merosilor solicitanți de posturi care pretind
să fie numiți dintr-o dată în posturi pentru
care n'au nici o înclinație și nici o pregătire.

Astfel s'au întâlnit teologi cari au cerut
să fie plasați la firme comerciale unde se afla
vreun loc liber, deși era sigur că nu vor su-

tea corespunde serviciului solicitat și deși,
în același timp, puteau să-și găsească un roat
în rândul pastorilor ai poporului.

Astfel stând lucrurile, s'a ajuns la con-
cluzia că probleme muncii naționale pentru
a căpăta o rezolvare definitivă și conformă
cu realitățile, trebuie să fie bine și serios exa-
minată iar programul general de plasare a
mâinii de lucru românești are nevoie de o ast-
fel de redactare încât nici un fel de interpre-
tare greșită a textelor să nu fie posibilă. Pen-
tru aceasta mai e nevoie însă un răgaz pentru
formarea nouilor cadre muncitorești ale pro-
ducției românești.

„Căci înțelegem că se rezolvă deci —
să întrebăm din nou cuvântul — în mod
analitic”

kelmefestő,
kocsigyártó,
doboz- és diszműkészítő,
kazán-lakatos,
bőröndös,
sapkakészítő,
mérleglakatos,
orthopéd-cipész,
desztilláló, aki csak a vegyészeti és egészségügyi bizottság engedélyével működhetett,
kádár,
villanyszerelő,
ékszerész,
kabátkészítő,
gőzgépmechanikus,
turbina-mechanikus,
robbanómotor-mechanikus,

mezőgazdasági gép mechanikus,
mechanikus montőr,
autó-mechanikus,
hentes,
gombkötő,
fazekas,
orthopéd-mechanikus,
kályhakészítő,
kárpitós,
vasasztergályos,
köteles,
butorasztalos egyesítve volt az egyszerű asztalos foglalkozással,
fémöntő.
A régi ipartörvény az összes mechanikusokat gép- és műlakatosoknak ismerte.

Megállapították a megyei és községi kiegészítő pótdadók legfelsőbb határát

Mi történik a már eddig alkotmányellenesen kivetett és behajtott pótdadókkal?

Sok panasz merült fel a községi és megyei kiegészítő pótdadók, az úgynevezett „cote aditionale suplimentare” ellen. Az 1936 március 27-i közigazgatási törvény 186. szakasza ugyanis kimondja, hogyha a község, vagy megye kiadásait nem lehet a rendes bevételekből fedezni, a rendes községi pótdadók mellé, melyeket az egyenes adózásról szóló törvény szabályoz, átmenetileg kiegészítő pótdadó létesíthető. Amíg azonban a rendes megyei és községi pótdadók nagyságát az egyenes adókról szóló törvény 70. szakasza pontosan szabályozza, addig a kiegészítő pótdadók határáról semmit sem mond a közigazgatási törvény. Így állott elő nagyon sok helyen az a viaskodás, hogy olyan tetemes kiegészítő pótdadót róttak ki, mely a rendes pótdadónak többszáz százaléka is meghaladta. A közigazgatási törvény 211. szakasza ezt is megállapítja, hogy a költségvetés a gyámszerv jóváhagyása után (mely a falvak és nem megveszékhely jellegű bíró városok esetében a prefektus, a fürdőhelyek, megveszékhelyek és törvényhatóságok esetében pedig a belügyminisztérium), ahol sem támadható meg. Ennek eredményeként a súlyos összegeket kitevő kiegészítő pótdadó behajtását a legtöbb helyen már meg is kezdték, anélkül, hogy az érdekelt adófizetők bármilyen törvényes jogorvoslathoz folyamodhattak volna.

Ellentétben az alkotmány szellemével

A kiegészítő pótdadók jogi helyzete a közigazgatási törvény meghozatala óta kétséges volt. Az egyenes adók egységesítéséről szóló törvény 72. szakasza ugyanis határozottan kimondja, hogy a felsorolt pótdadók kívül (pl. a mezőgazdasági birtokokra 3 százaléka a megyékben, 2 százaléka a községekben), semmiféle tized, vagy pótdadó nem létesíthető. Mivel ez a törvény az adózás terén alaptörvény jellegű, a közigazgatási törvény kiegészítő pótdadót létesítő szakaszának érvényessége legalább is vitatható. De még inkább szemben áll az alkotmány szellemével az a tény, hogy a közigazgatási törvény a kiegészítő pótdadóknak nem szab határt, csak a fővárosra vonatkozóan állapítja meg az új adónem határát a pótdadó nagyságában, vagyis száz százaléokban.

Ebben a zavarosban először a pénzügyminisztérium igyekezett irányt mutatni s 1936 június 3-án kelt rendeletében megállapította, hogy a kiegészítő pótdadó az egyenes adótörvényben felsorolt pótdadónak legfeljebb 50 százaléka lehet. Ezt a rendeletet azonban nem vették komolyan a megyék és községek és tovább rótták ki a 4—500 százalékos kiegészítő pótdadót. Igaz, hogy aztán egyes esetekben a közigazgatási bíróság le is szálította.

Módosították a közigazgatási törvény 186. szakaszát

Egy ilyen esetről kifolyólag a közigazgatási törvény 186. szakaszával foglalkozott

a közelmúltban az ország legmagasabb bírósága, a Semmitőszék is. Az alkotmány 103. szakasza ugyanis megadja a Semmitőszéknek az a jogot, hogy bármelyik törvény alkotmányellenességét kimondja. A Semmitőszék élt ezzel a jogával és megállapította, hogy mivel a 186. szakasz nem szorítja határok közé a kiegészítő pótdadókat, már pedig az alkotmány szerint adót csak törvény alapján lehet megállapítani és beszédni, a 186. szakasz fenntidézett első bekezdése alkotmányellenes. Ezen a döntésen a kormány is okult s így a „Monitorul Oficial” 1. év szeptember 17-i 215. számában új királyi dekrétum látott napvilágot, amelyik a következőképpen szól:

„1. szakasz. A közigazgatási törvény 186. szakaszának 1. bekezdése a következőképpen módosítottatik:

Ha a rendes kiadások nem fedezhetők a rendes bevételekből, a helyi közigazgatási egységek átmenetileg kiegészítő pótdadókat (cote aditionale suplimentare) létesíthetnek az előző szakaszban előírt adók mellett a következőképpen: a megyék az egyenes adók egységesítéséről szóló törvényben előírt pótdadók 75 százaléka értékéig, a községek pedig ugyanazon adók 50 százaléka értékéig.

2. szakasz. A miniszterelnök a helyi önkormányzatok hívatnak meg a jelen törvény intézkedéseinek végrehajtásával.”

Mi lesz az addig kirott és behajtott pótdadókkal?

Az új törvény szerint tehát a kiegészítő pótdadó a megyékben a pótdadónak legfeljebb 75 százaléka, a községekben pedig legfeljebb 50 százaléka lehet. A törvény azonban semmi intézkedést nem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy

mi lesz a már megállapított, sőt esetleg behajtott kiegészítő pótdadókkal s a törvény végrehajtásával megbízott belügyminiszter sem intézkedett még erre vonatkozóan.

Általában jótudni ugyanis, hogy a törvényeknek nincs visszaható erejük, vagyis csak a kihirdetésük utáni esetekre alkalmazhatók. Itt azonban fogva lehetjük fel a kérdést, hogyha a Semmitőszék most alkotmányellenesnek találta a 186. szakaszt, akkor az nem volt-e már alkotmányellenes másfél évvel ezelőtt, amikor azt hozták a váfon

sem érvénytelen minden olyan intézkedés, melyet az alkotmányellenesnek nyilvánítottak azóta foganatosítottak?

Ennen Cluj-Kolozsáért fordult elő, hogy a Semmitőszék megsemmisítette a törvényes százalékos nagyságban kivetett székelybirtokosok illetékeit, mire a város a már befejezett törvényen felüli összegeket hivatalból átírta a következő költségvetési évre. Ha sorolt intézkedést kellene az adott esetben a belügyminisztériumnak is foganatosítani, ha már a törvény elmulasztotta a fontos kérdések tisztázását. Ha ez késik, maunk az adófizetők kérhetik a törvénytelen többlet át-

írását, vagy pedig a költségvetés kiigazítását a községi tanácstól. Ha a tanács erre nem válaszolna, vagy tagadó választ adna, még mindig nyitva áll a helyi közigazgatási tábla (Curtea Locală Administrativă) előtti jogorvoslat, ahol kevés költséggel végre bírői fórum tisztázná azt a kérdést, hogy a kiegészítő pótdadók korlátozásáról szóló törvény tulajdonképpen mire is vonatkozik?

Meghalt Dr. Sarkadi Lajos, az Oradea-nagyváradai iparkamara nyugalmazott titkara

Az Oradea-nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara régi vezérgárdája lassanként kidől az élők sorából. Elsőnek Huzella Gyula királyi tanácsos, a kamara ritka képzettségű elnöke halt meg, aztán tokaji Oláh Béla, a nagytehetségű főtitkár és most dr. Sarkadi Lajos nyugalmazott kamarai főtitkár, akit hosszú betegeskedés után 76 éves korában, vasárnap délelőtt váltott meg szenvedéseitől a halál. Dr. Sarkadi Lajos tevékeny, agilis, nagyképzettségű férfi volt, irodalommal is foglalkozott s egy verseskötete is megjelent. Felesége, leánya, Stark Hermann Károlyné, fia Elek, unokái, testvérei és kiterjedt rokonsága gyászolja Sarkadi Lajost, akit hétfőn délután fél 4 órakor temettek el nagy részvét mellett.

Ambeszerző és hitelszövetkezetet alapítana az Oradea-nagyváradai építőiparosok

Az Oradea-nagyváradai Építőiparosok Szövetségének tagjai elhatározták, hogy áru-beszerző és hitelszövetkezetet alapítanak. Erre vonatkozóan már több megbeszélést is tartottak, amelyeken az alapítás feltételeit és részleteit vitatták meg.

Összinté.

Mandola ur beállított egy kalapüzletbe és miután kedvtelve gyönyörködött az elárúsítónő kék szemében, sóhajtván így szólt:

— Kérek egy divatos kalapot a feleségem részére.

— Igenis — felelte a kisasszony — csak azt tessék megmondani, hogy milyen feje van önagyságának?

— Ronda.

Indolencia.

Krix keresztbe rakott lábakkal ül a kávéházban. Arra megy Krax és azt mondja neki:

— Milyen elegáns zoknid van, Samu.

— Ugyan, — legyint Krix, — már hetek óta hordom és te csak most veszed észre?

Frdekes szituáció.

Móricka meséli az iskolában a gyerekeknek:

— Tudjátok, én a legjobban azt szeretem, ha a papa és a Fräulein limonádét csinálnak.

— Miért?

— Az nagyon érdekes. A Fräulein szorítgatja a citromot, a papa meg a Fräuleint.

Nehézségeket okoz az építkezésekben a betonvas-hiány.

A piacon egyáltalában nincs már betonvas. Ez a körülmény hová-tovább odavezet, hogy a megkezdett építkezéseket nem lehet befejezni. A betonvas-hiánynak az az oka, hogy bizonyos nyersanyagokat, amelyek a betonvas gyártásához szükségesek, külföldről kell behozni, viszont a külföld ezekből az anyagokból nem hajlandó olyan mennyiséget szállítani, mint amennyire az országnak szüksége van. A betonvas ára a nagykereskedelemben 1928-ban még csak 10.76 lej volt. Ez az ár 1935-ig állandóan esett. Most a kiskereskedelemben a betonvasért 14—14.50 lej ajánlanak, de ilyen ár mellett sem lehet a szükségleteket kielégíteni.

Közös üzemre rendezkedtek be a Simleul-Silvaniei pékek

Simleul-Silvania-szilágysomlyói sütőiparosok ötletes és érdekes megállapodást kötöttek, amit november 1-én fognak életbeléptetni. A város öt pékiparosa ugyanis elhatározta, hogy a péksütemények és a kenyér eladási és előállításai költségeinek csökkentése céljából azoknak mind a készítését, mind az eladását közösen végzik. Ugyancsak közösen teljesítik a közszállítási szerződéseket is. Megállapodásuk szerint közösek az összes készítési és árusítási költségek és az anyagbeszerzés is közös felelősséggel történik. Az öt sütőiparos csupán két pékséget fog használni.

A közös üzemekből a pékek csak készpénz ellenében vehetik át az árut. Az érdekes megállapodás városszerte nagy meglepetést keltett. A fogyasztóközönség attól fél, hogy a sütőiparosok a közös megegyezéssel a kenyér árát is fel fogják emelni. A közönség aggodalma azonban indokolatlan, mert a kenyérárakat hatóságilag állapították meg a legfeljebb is a barnakenyér eddigi nyolc lejes árát kilenc lejből fogják megállapítani. Ugyanis ezt a városi tanács a pékeknek már előbb megígérte. Ebben az ügyben a városi tanács éppen a napokban fog dönteni.

Az UGR és az iparügyi minisztérium között létrejött megegyezés részletei

A Pop Valér kereskedelmi és iparügyi miniszter emlékeztetés körlevelében kitűzött október 25-i határidő elmúlt. Az egyes iparvállalatoknak a kormány és a Gyáriparosok Országos Szövetsége között létrejött megállapodás értelmében nem is kell felelniük a miniszteri felszólításra, miután a vállalatok nevében a szövetség teszi meg a javaslatokat. A Gyáriparosok Országos Szövetségének javaslatai a nemzeti munka hathatósabb védelméről a következőket tartalmazzák:

1. Az ország minden vállalatának kötelessége a kereskedelmi és iparügyi minisztérium által kitűzött programot betartani, de

csupán a gazdasági fejlődés keretein belül és a helyi körülmények figyelembevételével.

2. A Gyáriparosok Országos Szövetsége központi

munkaközvetítő:

állít fel tisztviselőket és munkások számára, amely központosítja az állások iránti kérévényeket és a munkások iránt megnyilatkozó szükségletet. Ez a hivatal a Gyáriparosok Országos Egyesületének keretei között működik.

3. A Gyáriparosok Országos Szövetsége kötelezi magát, az összes jelentkező szakképzettséggel bíró román munkás és állástkereső elhelyezésére, természetesen csupán a megüresedő állások keretén belül és a jelentkezők képességeihez mérten.

Ami a szakképzett munkások elhelyezését illeti, a kérdés megoldása igen egyszerű, amennyiben nincs elegendő szakképzett munkaerő az országban és ennélforva

a kereslet nagyobb a kínálatnál.

A szakképzett munkás bármikor foglalkozást talál, ha dolgozni akar. Ez oda vezetett, hogy van sok olyan szakmunkás, aki kihasználja a számára megnyilvánuló konjunktúrát és folyton változtatja helyét. A Gyáriparosok Országos Szövetsége a minisztériumhoz intézett felira-

tában hivatkozik arra, hogy ennek nem szabad előfordulnia. A szakmunkások fizetése ma aránytalanul magas és további béremelések reményében nem szabadna folyton változtatniuk munkahelyüket. Éppen ezért a Gyáriparosok Országos Szövetsége azt kéri, hogy a munkakeresők sorából elsősorban azok kérését teljesítsék, akinek irataiból kiderül, hogy az illető megbízható.

A munkaerők egy aránylag nagy részét azért nem lehet elhelyezni, mert nem rendelkeznek a megfelelő szakképzettséggel. Ezek számára

szakiskolákat

kell felállítani, mint ahogyan ez nemrég a textilszakiskola felállításával történt.

Moteanu szenátor, a nemzeti munkavédelmi törvény végrehajtási módjának ellenőrzésével megbízott elnöke, aki még rövid néhány héttel ezelőtt a legdrágább rendszabályokat és büntetéseket sürgette, szintén megváltozott és békülékeny hurokat penget. Moteanu a sajtótudósítók előtt kijelentette, hogy a legnagyobb kérdést azon tisztviselők elhelyezése képezi, akik

olyan állásokba szeretnének jutni, amelyhez sem előképzettségük, vagy képesítésük, sem alkalmasságuk nincsen.

Igy például előfordult, hogy papi iskolák növendékei bankhivatalnokká való kinevezésüket kérték és más hasonló esetek.

Most már a kereskedelmi és iparügyi minisztériumban is nyugodtabban és főleg tárgyilagosabban látják a helyzetet és rájöttek arra, hogy a nemzeti munkavédelem kérdését pontosan és nyugodtan kell tanulmányozni. A megoldásnak ezen körök megváltozott véleménye szerint olyképen kell történnie, hogy ne kelljen kényszerszabályokhoz nyúlni, melyek súlyosan ártanak a gazdasági életnek. Ehhez azonban idő kell. Ennélforva a nemzeti munkavédelem kérdését csak a gazdasági élet fejlődésével párhuzamosan lépésről-lépésre lehet megoldani.

Elhalasztották a Timisoara-i iparosszékház árverését

A múlt hétre tűzték ki a Timisoara-temesvári Iparosszékház Szövetkezet tulajdonát képező Iparosotthon árverését, melynek kitűzését tudvalevőleg a munkakamara kérte négyesfél millió lej követelésének behajtása fejében. Kevéssel a kitűzött határidő előtt Vasiliu pénzügyigazgató értesítette az árverés keresztülvitelével megbízott első kerületi adóhivatal főnökét, hogy az árverést bizonytalan időre elhalasztotta.

Ezen intézkedés valószínűleg avval a körülménnyel áll kapcsolatban, hogy az Iparosotthon tulajdonjogának, valamint a munkakamara követelése fennállásának megállapítása érdekében a törvényszéken egy második per is folyik, amiért is a pénzügyigazgató helyénvalónak látta az árverést későbbi időpontra halasztani, amikor is a tulajdonjog kérdése már tisztázódott.

Száz feltaláló közül talán egy az, aki elmondhatja magáról, hogy kora, környezete megértette őt, talán egy az, akit nem felejtett el népe, s aki ellen nem harcolt az értetlenség, a közömbösség!

Mi, magyarok e szempontból is egészen külön martirológiumot vezethetnénk!

Ki tudja például azt, hogy az első zsebóra feltalálója 1500-ban Hele Péter, magyar származású nürnbergi órász volt? Ki tudja vajjon megmondani, ki volt a mestere annak a hintónak, amely 1515-ben indul el Kócs községből a nagyvilágba, hogy aztán olyan feltűnést keltsen világszerte, hogy Kócsról nevezték el minden kultúrnyelven a hintót? Tud-e valaki is arról a magyar fazekasmesterről, aki a pfalzi örgróf számára — harminc évvel Böttger előtt — feltalálta a porcellánkészítés titkát?

S ezek csak mutatóvonalak, de hol vannak azután az újabbkori magyar kutatások, felfedezések és találmányok?

Mennyi hiábavaló erőfeszítés, mennyi méltatlanság, könny és szenvedés, mennyi emberi tragédia buvik meg csak e pár magyar feltalálósors mögött is! Elgondolható, hogy világviszonylatban minő irtózatot méreteket ölt az örök prometeuszi végzet: a lángész harca az emberiség javát szolgáló gépekért, s viszont az örök maradi emberiség küzdelme ugyane gépek érvényesülése ellen, amelyeket meg nem ért, amelyeket ellenségének tekint!

Érdekes gondolata volt tehát Friedrich Lorenz-nak, hogy izgalmas kötetbe gyűjtse „A gépek hősei” tragikus életrajzát (megjelent a Dante-kiadónál, Budapest, 1937).

Lorenz könyvében nyomon követhetjük a modern szociális forradalmak előkészítőit, a gyapotfonó-gépek feltalálójának életét, Eli Whitney-től kezdve, aki a gyapotmagtisztítás gépi eljárását fedezte fel, James Hargreave gyapjúfonógépjéig, a vízajtású gyapotmalom feltalálójáig: a borbélymesterről gépszerkesztővé lett Arkwright-ig, Samuel Crompton amerikai tragédiájáig és Edmund Cartwright tiszteletes ur ösztönös feltaláló karrierjéig.

Egy színes fejezet arról számol be, hogy Johann Friedrich Böttger hogyan lett minden jobb szándéka ellenére is aranycsináló sipistából a porcellán felfedezőjévé. A nyomtatott betű gép sorsát, három figurán keresztül mutatja be Lorenz: ismerteti a Gutenberg János néven ismert Gensfleisch Jánosnak mindmáig is misztikus életrajzát, majd a gözzel hajtott gyorsajtó feltalálóját, Friedrich Königet vezető elnök, aki a Times-ből csinált világhatalmaságot, majd a furcsa életű Alois Senefelder zseniális találmányát, a litográfiát viszi az olvasó elébe.

A dróton keresztül való hírközlés megszületése körül Graham Bell süketnéma tanítónak és Samuel Morse-nak, az amerikai festőakadémia elnökének életét taglalja a szerző.

A géppel való írás előtörténetéből elmondja az acéltoll feltalálójának, Johannes Janssen irodaszolgájának sorsát, majd Franz Xaver Gabelsbergnek, a gyorsírás feltalálójának életét ismerjük meg. Egy osztrák parasztzseni, Mitterhofer találta fel az írógép egyik első típusát, de a gép ott rekedt az osztrák hivatali copf lelket ölő legkörében.

Végül megrendítő fejezetek szólnak a háborús gépipar Prometeuszairól: Schrapnell tábornokról; a német ágyugyártás atyjáról, Kruppról; a szerencsétlen osztrák Uchatius ezredesről s a dinamit felfedezőjéről, Alfred Nobelről, aki gyilkos felfedezését azzal akarta az emberiség előtt expiálni, hogy egész vagyont tudományos és békedíjak céljaira hagyományozta.

Lorenz könyve, azonkívül, hogy idegtépően érdekes olvasmány, egyúttal nagy lelkiismereti vizsgálat is az emberiség számára: hogyan bánt el minden kor legjobbjaival, utódjával — Prometeuszaival!

Jogesetek a kisipar köréből

**Az az iparos, aki a forgalmiadómentességet
kéri, iratokkal köteles igazolni
a törvényben foglalt feltételeket**

— A Chişinau-i tábla II. tagozatának Fisc.
183/1936. szám alatt hozott ítélete —

A pénzügyi hatóság jegyzőkönyvet vett fel egy kisiparos ellen azon a címen, hogy nem vezetett forgalmiadó-könyvet. A határozat ellen az iparos fellebbezéssel élt a lapusnai törvényszékhez, amely előtt arra hivatkozott, hogy kisipart üz, egyben pedig tanukkal akarta igazolni, hogy nem alkalmaz munkásokat és hogy nincs gépe. Előadta, hogy, mint kézműiparos ilyen körülmények között mentesül a forgalmiadó alól.

A törvényszék a fellebbezést elutasította azzal az indoklással, hogy a fellebbező nem igazolta azt, hogy valamely szakmai testületnek tagja és tényleg nem dolgozik több munkással, mint azt a forgalmiadótörvény 9. szakasza előírja.

A határozat ellen az említett kisiparos felülvizsgálati kérelmet adott be a forgalmiadótörvény 4. és 9. szakaszának helytelen magyarázata és törvénysértés címén.

A tábla a felülvizsgálati kérelmet elutasította, mert a forgalmiadótörvény 9. szakasza szerint azon iparosok műhelvei mentesek a forgalmiadó fizetése alól, akik igazolják, hogy valamely szakmai testület tagjai és 7-nél több munkást nem alkalmaznak, sem pedig 5 lóerőnél nagyobb gépük nincs.

Ezeket a tényeket azonban nem tanukkal, hanem hatósági bizonyítványokkal kell igazolni. Mivel a felülvizsgálatot kérő kisiparos ezeket a tényeket tanukkal akarta igazolni, a törvényszék tehát a fellebbezést helyesen utasította el.

A táblai döntés megerősíti azt a jogszabályt, hogy ilyen esetekben tanukkal való igazolásnak helye nincs, mert igazolásként csak hatósági bizonyítványok fogadhatók el.
Közli: Kele Sándor dr., Arad.

Jaj, de édes.

A családban már van egy ötéves kislány és most született meg a kislány. Az újszülöttest megmutatják a kisfiúnak, mire az így szól:

— Nézd, mama, milyen modern, minden be van építve.

Ötven Carei-nagykarolyi iparos ellen eljárás indult ipar nélküli munkavállalás miatt

A Carei-Salaj munkakamara a napokban érdekes megkeresést intézett a Carei-nagykarolyi rendőrséghez. A munkakamara ötven olyan iparos nevét sorolja fel, akik iparengedély nélkül folytatják mesterségüket s kérte, hogy a fenti kontár-iparosoknál vegyen fel a rendőrség jegyzőkönyvet, azok ellen pedig, akik valóban vállalnak iparengedély nélkül munkát, azonnal indítsanak eljárást.

Bólk.

— Mennyire megváltozott, kedves Sárika.

— Előnyömré!

— Természetesen, Sárika. Maga csak a szavakra változhatik meg.

Miért drága a szövet?

A nemzetközi piacokon a pamutárak már július óta esnek és jelenleg 30 százalékkal alacsonyabbak, mint az év elején. Ezzel szemben a belföldi piacon a gyárak alig 3—5 százalékkal mentek le az árakkal — bizonyos cikkekben. Az indoklás az, hogy a gyárak és importőrök még tele vannak régi fonallal, amely kilónként 140—160 lejbe került és így nem adhatják az ezekből szőtt árut annyira, mintha a mai 80—90 lejes áron vennék a pamutfonalat. És ezt a minimális árszállítást is csak október elején hajtották végre a gyárak, vagyis három hónap keresztül még a régi árakat tartották, annak ellenére, hogy ők maguk a fonalat már a nyár óta olcsóbban veszik. A szövődék arra hivatkoznak, hogy a belföldi pamutfonódák jóformán semmivel sem olcsóbbították a maguk árait és úgy akadályozták meg a szövődéket abban, hogy az olcsóbb külföldi fonalból olcsóbb árut hozzanak forgalomba, hogy rendeletet jártak ki amelynek értelmében a szövődék kötelesek a fonalszükségletük előbb 25, utabban pedig 50 százalékat a belföldi fonódáktól beszerezni, mert előbb nem kapnak engedélyt külföldi fonal behozatalára. Ugyanez a helyzet különben a posztógyáraknál is, ahol a szükséglet 25 százalékat kell belföldi fonalban fedezniük. A selyemfonalnál pedig az történt, hogy a külföldi fonalakra régen megállapított 50 százalékos vámkedvezményt az ország egyetlen fonódája szempontjait tekintve leszállították 20 százalékra és így egy kiló műselyemfonalnak, amelynek a tulajdonképpeni ára 120 lej körül mozog, 450 lej a teljes váma.

A belföldi szövődék tehát a fonódákra és a fonalkereskedőkre hárítják a felelősséget a készáruk drágasága miatt, a fonódák viszont a kormányra, amely újabb és újabb közterhekkel drágítja meg a termelésüket. Ezt az érvelést azonban éppen a hadügyi

kincstár nem hajlandó feltétel nélkül magáévá tenni. Mint ismeretes, a hadügyminisztérium két évvel ezelőtt másfélmillió méter posztót rendelt a belföldi gyáraktól. Miután annakidején a gyapjúárak állandóan emelkedtek, a posztógyárak olyan záradékot vettek be a szerződésbe, hogy valahányszor a gyapjúárak emelkedése eléri a kilónkénti egy lejt, a hadügyi kincstár köteles az átvett posztó méteréért 3 lejjel többet fizetni. A hadügyi kincstár eddig állotta is a megállapodást. Most azonban az történt, hogy a gyapjúárak esni kezdtek. Az esés 10 százalékos, vagyis kilónként 10—12 lej. A hadügyi kincstár az említett záradék alapján azt követeli a gyáraktól, hogy ennek megfelelően szállítsák le a katonaság részére készülő posztó árát. A gyárak azonban hallani sem akarnak erről és azzal érvelnek, hogy a kormány kényszerítő intézkedései miatt ők kénytelenek magas áron átvenni a teljes belföldi gyapjutermetést, holott az egyfelől nem éri meg a megszabott árat, másfelől pedig alig tudnak belőle valamit felhasználni és az így keletkezett veszteségük nem is egyenlődik ki a katonaság által fizetett árak mellett.

A gyáraknak ez a kettősárpolitikája teremtetette meg kétségtelenül a textilpiacon mutatkozó egészségtelen helyzetet. És végeredményben a most megindult fizetésképtelenségi hullám könnyen többre kerülhet a gyáraknak, mint amennyit a magas árak ideig-óráig tartó, mesterséges fenntartása hozhat nekik. Igaz ugyan, hogy a gyárak ezekbe az árakba belekalkulálták a kétséssé válható követelések kockázatát is, de ez a számításuk csak addig állja meg a helyét, amíg csak kiskereskedők kerülnek bele a fizetésképtelenségi örvénybe. Ha azonban a sok kiskereskedő egyszer magával rántja majd az angroszszistákat is, a gyárak mégis kénytelenek lesznek jobb belátásra jutni.

A pénzügyminiszterium szigorú rendelete az adóhátralékok behajtásáról

— Érdekes táblai elvi döntés —

A pénzügyminiszter 193.967. számú rendeletében utasítja az adóhivatalok vezetőit, hogy az adóhátralékokat a legszigorúbban hajtsák be.

Ugyanakkor a pénzügyminiszter ismételtén figyelmezteti az adóhivatalokat és a közönséget, hogy a régi hátralékok adóbonokkal és Consolidarea kötvényekkel csak október 31-ig fizethetők és kötelezi az adóbehajtó közegeket, hogy erre az érdekelteket ismételtén figyelmeztessék.

Táblai elvi döntések.

A bucureşti tábla V. szekciója az adótörvények alkalmazására a következő elvi döntéseket hozta:

A vállalat effektív költségei, amelyekkel az import certifikátok vásárlása járt, levonandók az adóköteles nyereségből akkor is, ha azok 1935 március 7 előtt importált árukra vonatkoznak, amikor is az exportprémium rendszerét módosították. A központi adóügyi bizottság 1935 március 7-i döntése nem tiltja el az ilyen levonásokat, ha a fizetés tényleg engedélyezi tartalékok létesítését az 1935 március 7-ig külföldi valutában még nem eszközölt fizetésekkel kapcsolatban. Ugyanez a döntés megállapítja, hogy az adófelbecsülési bizottság egyszerű állítása, anélkül, hogy azt igazolná, nem elegendő indoklás és a fellebbezési bizottság határozata megsemmisítendő. A döntés további része megállapítja, hogy az utazási költségek csak akkor vonhatók le, ha azokat igazolják. Az egyszerű pénztári bonok nem elegendő igazolások (V. szekció 78/1937. számú döntése).

Az adóbonok árfolyamdifferentenciája a vásárlási ár és a mártuszi lezárásakor érvényben lévő árfolyam között levonandó a han-

kok bruttó nyereségéből a banktörvény 32. cikkének b) pontja és 50. cikke alapján. Az elképzelt, azonban ténylegesen nem inkasszált kamatok a kétes követelések után nem vonhatók be a bankok adóköteles nyereségébe, még akkor sem, ha jelzálogkövetelésről van szó. (IV. szekció 10/1937. számú döntése.)

Hogy valamely külföldi cég Romániában megadózható legyen, a törvény 2. cikke szerint nyereséget kell elérnie az országban lebonyolító ügyleteiből. Az a tény, hogy valamely belföldi kereskedő külföldi cégektől árut vásárol a külföldi cégnek szállított megrendelések alapján, nem jelenti azt, hogy a külföldi cég Romániában ügyletet bonyolít le és így a külföldi cég nem adózható meg Romániában. (IV. szekció 152/1937. számú döntése.)

Gyöngéd célzás.

Lujast, az inkasszánsok gyöngyét, nehéz pasashoz küldték inkasszálni.

Másfél óra múlva Lujás visszajött és akkor a következő párbeszéd folyt le közte és főnöke között:

— Nos, fizetett?

— Nem.

— Határozottan megtagadta a fizetést?

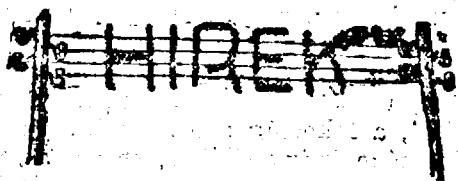
— Nem mondhatnám.

— Ezt nem értem.

— Nem mondta, hogy nem fizet, de célzást tett rá.

— Hogyan?

— Kínos.

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.
Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei.
Redacția și administrația — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaction und Administration:
Arad, Căminul Industrișilor — Iparos Otthon.
Strada Brătianu 18.
Hirdetések négyzetcentiméterre 6 lei. Húsz kötésnél árcsökkentés.

Az Oradea-nagyváradai iparkamara tervezete az iparosok és kereskedők biztosításáról

Az Oradea-nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara választmánya foglalkozott az iparos és kereskedő biztosító intézet felállításának kérdésével. A Kamara a kereskedelmi és iparügyi minisztériumtól és a Kamarák Szövetségétől teljesen függetlenül az egyes kamarák mellett működő önálló nyugdíj- és segélybiztosító intézet felállítása mellett foglalt állást. A Kamara által készített tervezet szerint a felállítandó intézménynek tagja minden bejegyzett kereskedő és iparos, akik betegsegélyben és nyugdíjban részesülnek. Mindazok a kereskedők és iparosok, akik tagjai lesznek a kamarák mellett működő biztosító intézetnek, mentesülnek a munkásbiztosító kötelező tagságától. Az Oradea-nagyváradai Kamara választmánya ezen alapelvek részletes tervezetét készít és azt memorandumban juttatja el a kereskedelmi és iparügyi miniszterhez.

Mindössze 6000 az országban a munkanélküliek száma

A munkaügyi minisztérium érdekes statisztikai kimutatást dolgozott ki a romániai munkanélküliség helyzetéről. Az 1936 december 1 és 1937 augusztus 1 között beérkezett adatok szerint a munkanélküliség az országban erőteljes tempóban csökken és ma már ugyyszólván nemlétezőnek tekinthető. Az elmúlt év decemberében az ország 33 ezer 586 munkanélkülit számlált. Január elsején, tehát egy hónap leforgása alatt 26 ezer 806-csökkent. Julius elsejével ez a szám 5832-re csökkent.

Foglalkozási ágak szerint a munkanélküliek a következőképpen oszlanak meg: me-

Elvi jelentőségű ítélet a megszűnt társaságok adóalapjáról.

A bucureștii ítélőtábla egyik ítéletében kimondotta, hogy az adóalap az előző évről nem vihető át a folyó évre azoknál a társas cégeknél, amelyekből az egyik társaság kivált és a cég a másik társtag neve és vezetése alatt folyik tovább. Az ítélet indokolása szerint az egyéni cég adójának megállapításánál a társaság adója nem lehet összehasonlítás tárgya. Az érdekes ítélet száma 65/1937 dec. fiscal.

Hogyne.

A nővérem eljegyezte magát egy özvegyemberrel, akinek négy gyereke van és hegedül. Tudsz ennél borzalmasabbat elképzelni?
— Hogyne; olyan özvegyembert, akinek hat gyereke van és trombitál.

Amikor az jelent közbenjárást, ha nem járnak közbe...

Berceanu kereskedelemügyi alminiszter aradi látogatása alkalmával történt: A kereskedelmi és iparkamara képviselője rávilágított arra, hogy a kiskereskedőket a különböző illetékek egész sora mellett az a kötelezettség is terheli, hogy üzletük megnyitása alkalmával 660 lejt fizessenek az egészségügyi engedély fejében. Ugyanakkor pedig — mondotta — a kisiparosoknak hasonló engedélyért csak 27 lejt kell fizetniük. A kamara tehát azt kérte, hogy Berceanu alminiszter járjon közbe annak érdekében, hogy a kiskereskedők, akiknek anyagi helyzetük semmivel sem jobb, mint a kisiparosoké, szintén az alacsonyabb illetéket fizessék. Berceanu alminiszter erre a következőképpen válaszolt: — Nem akarok általában ígéreteket tenni. Annyit azonban kijelenthetek, hogy az előttem felsorolt kérdések ügyében eljárak az illetékes helyeken. Engedjék meg vi-

szont, hogy az egészségügyi engedélyek ügyben ne járjak közbe. Ismerem a minisztériumokban uralkodó szellemet. Ha én az Önök kérését tolmácsolom, akkor annak eredménye, előreláthatólag, nem az lesz, hogy a kiskeresedők illetékét leszállítják 27 lejre, hanem az, hogy — az egyenlőség alapján — a kisiparosokkal is 660 lejt fizetnek az egészségügyi engedélyért. Ugy vélem tehát, hogy helyesebb, ha ezt a kérdést a pénzügyminisztériumban nem is teszem szóvá.

Berceanu alminiszter tehát nem jár közbe. Ugy véli, hogy így tesz szolgálatot a kisiparosoknak.

Ki van zárva.

— Ejnye, mintha a maga arcát másutt is láttam volna.

— Ki van zárva... mindig ugyanezen a helyen hordom.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutoare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunică cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyező Csoportjai Igazgatósága ezúton közli f. t. tagjaival, hogy a halálzási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. Csoportban Antoniu Stéger Antal 918.

In Grupa II. Csoportban változatlanul 997. sz. esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutor de Inmormântare a Industrișilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiile lor, să achite restanța în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-lui 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megoszlik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A) Csoportban: 1008. Vád. lui Schleifer Józsefné.

In Grupa B) Csoportban: 989. Vád. lui Iosif Schleifer Józsefné, 990. Soț. lui Francisc Farkas Ferencné, 991. Soția lui Emeric Baracsev Imréné.

— Mivel szolgálhatunk?
— Izé — motyogta Kovács és személt vizslamódra jártatta körül a zsufolt halmozokon, — hogy is mondjam csak, kedves, mi van maguknál valami egészen rémes vacak?
A leány szemrehányóan nézett:
— Bocsanat, a mi áruházunk...
— Eh — legyintett Kovács — no jól van, jól van. De nini, hurrá, mi van ottan! Nézd, Pista...
— Azt a fertelmes gipszangyalt?
— Azt, azt. No, kedves kisasszony — rordult a lányhoz, — hogy ez a műremek?
— Egy pengő kilencven.
— Jó. Azaz nincs pocsékabb kivitelben?
— Bocsanat, — huzódott vissza az árusítólány — a mi áruházunk...
— Persze, persze. Már úgy értem, olcsóbb kivitelben.
Van, egy tizenötér, de ugyanaz a nagyság. Azok ottan...
— Ragyogó. Pardón, kisasszony, rögtön. És most ideüss, Pista. Vesszünk ebből a pocsék giccsből, én is egyet, te is egyet. És elküldjük Berci bácsinak. Ajándékba. Viszonzásul.
— Kitti! eszme.
— No de várj csak. Szólok majd Lajosnak és Miciéknek is. Hogy küldjenek ők is. Ha ettől magam nem vadul az öreg, hát, hun-

cut legyek. És ahányszor nyul, annyiszor lesz gipszangyal. Egy ilyen hetvencentis fertelem. Majd meglátjuk, hogy aztán ki győzi tovább. Én ammondó vagyok, hogy már a jövő héten slussz-pássz lesz a nyulaknak. Jó, mi? Hehehe...

— Hát parancsolnak az urak?...
— Hogyne, fiam. Kettőt is. Irja csak a blokkot.

Pista sok elismeréssel jegyezte meg:
— Hogy te milyen mestergazember vagy, Péter...

Az angyalmeffia pompásan létrejött. Küldtek Lajosék is. Miciék is egyet. Sőt Béla is megígérte, bár ő egy kicsit akadémikuskodott.

Ezek szerint öt gipszangyal szegődött be Berci bácsiókhoz.

Kolosszális.

Három a következő hétfőn megint szétprezentáltattak a nyulak. A familia körtefőnyba kezdett. Mi itt a teendő? Hamarosan kialakult: döntsön Péter, ő a vezérkari főnök.

És Péter döntött: ni angyalzuhatag. Perforált az öregnek. Vértére is a nyulálománv korlátolt, de ha az angyalipar föllendül, nincs megállás. Itt győzve lesz.

A rákövetkező hétfőn hibátlanul bef-

tott a két nyul Kovácsékhoz. Ezuttal maga Berci bácsi hozta el.

Már az ajtóban úgy megpaskolta Péter vállát, mint huszár a lovát, ugratás előtt:

— Ugyan mit bolondoztok, gyerekek, ezekkel az ajándékokkal?

Kovács reszkedett belül a gyönyörűségtől:

— Oh, biztosan öröme telik benne Berci bácsinak...

Az öreg diszkrétén leeresztette a két nyulat a padlóra.

— Hát fiam, — mondta — hogy őszinte legyek, nem tudtam mit kezdeni velük, ezért levittem egyet, a múlt vasárnap, a bérlőnek. Mit mondjak? El volt ragadtatva. És mivel többet kaptam, azokat is levittem, kilencet mér, lelkendezve köszönte, mert a jegenyék mellett, a gyepágyon, sorbarakja őket. No, elég az hozzá, így még nem láttam örülni embert...

Kovács Péter a fálnak dült:

— Izé... ehem...

A vén nimród ám valósággal sugárzott:

— Mindez hagyján, de hálából megígérte, hogy ő is kijön vadászni, hogy többre menjünk. Sej, a kutya-fátokat, gyerekek, mához egy hétre kaptok ám csak nyulat igazán!

A nyersanyag-árak esése újabb világgazdasági válsággal fenyeget

Írta: Bányai Ernő

Mintegy ötévi felfejlődő konjunktura után nyugtalanító jelek kezdenek mutatkozni a gazdasági életben. Voltak, akik már előbb észrevették, hogy a háborús ipar nagy-nékilendülése nem hozhat tartós javulást a munkanélküliség leküzdése és az üzleti forgalom terén. Az a tulhajtott spekuláció, amely majdnem éterikus magasságokba verte fel az élelmiszereket, a fémeket, a ruházati cikket és a petróleumtermékek árát, magában hordta a visszaesés csiráját. A fák nem nőhetnek az égig és elsőnek éppen a fémáraknál következett be az áresés 1937 nyarán. Azok a hatalmas érdekek, amelyek a fém-gazdasághoz fűződnek, nagy erőfeszítéssel visszatámaszták ugyan az árakat, de elvesztették azt a biztonságukat, hogy csak előre lehet menni. Óvatosságra készítette a nemzetközi nagytőkét ez az első frontátörés.

A fémek után következett a pamut. Az utolsó két-három évben a pamutárak lassan, de biztosan emelkedtek. De a pamutot csak aranyért lehetett venni és éppen a fegyverkezés következtében sok országnak elfogyott az aranya és az a helyzet állott elő, hogy vagy eltűnik, mint vevő, a világpiacról, vagy pedig — olcsóbban adják neki a pamutot, hogy meg is tudja fizetni. Pamutban ugyis tultermelés volt ebben az évben, talán 100 millió mázsával több termelt, mint a tavaly. És váratlanul egy új ellenség is feltűnt a lát-határon. A technikai fejlődés és a vegyészet tudomány megteremtette a műgyapotot, amely nem függ az időjárástól, nem függ a gazdasági felszereléstől és nem függ a valuta-árfolyamoktól, viszont éppen olyan jó, mint a természetes pamut, de sokkal olcsóbb. Valami ötven százalékkal. Tehát: a pamutárak esni kezdtek.

A háborús készülődések következtében ugyanez a folyamat játszódott le a gyapjúpiacokon is. Két év óta a gyapjúárak csak emelkedtek és olyan magaslatokba jutottak, amelyek majdnem elérhetetlenek az egyszerű halandó számára. És nem volt az a mennyiség, amelyet a háborúra készülő államok fel ne vásároltak volna. Kell a katonaságnak. Mindegy, hogy mennyibe kerül. Sok országban éheztek a tömegek, összeroppanás előtt állanak az adóterhek alatt a gyárak, üzletek, iparosok és magánemberek, de posztóra mindig jutott pénz, akárcsak ágyura és gépfegyverekre, meg hajóra, erődítésekre és kémkedésre. Azután itt is bekövetkezett az a pillanat, amikor a csordultig telt pohárba beleesik az a bizonyos utolsó csepp, amely az egészet felborítja. Két év óta első ízben általános áresés következett be a nemzetközi gyapjúpiacokon. Egyelőre csak 10 százalékról van szó, holott az emelkedések mind 25—30 százalékosak voltak. De az áresés olyan, mint a lavina. Csak meg kell indulnia valahol és senki sem tudhatja, mivé fejlődik és hol áll meg.

Még nincs itt az új válsághullám, de a tünetek megvannak már. És azok, akik látnak és gondolkoznak, nem tudnak olyan könnyű vállrándítással elhaladni a jelenségek mellett, mint ahogy sokan szeretnék tenni. Roosevelt elnök multkor szennációs beszéde, amelyben azt kiáltotta világgá, hogy a diktatúrák minden egyes népnek a biztonságát veszélyeztetik, rég nem látott árszuhanást idézett elő a newyorki és londoni tőzsdéken. Az emberek felriadtak abból a tompa kábulatból, amelybe a konjunktura kereseti lehetőségei altatták őket. Hiába igyekezett Sir John Simon angol pénzügyminiszter egy ellenbeszédével megnyugtani a londoni City pénz-mágnásait, hogy Anglia 1929 óta még soha olyan jól nem állott, az üzletemberek idegessége most is ott rezdül a világtőzsdék napi jelentéseiben. Előkerültek a ceruzák és az

től, számolni kezdtek. Augusztus óta az értéktőzsdéken óriási veszteségek voltak és az árfolyamok állandóan lefelé hajlanak. Még a fegyverkezési és vele kapcsolatos üzemek papírjainál is. Az árinдекс is visszaesett, akár-mennyire késleltetik is az általános olcsóbbot azok, akiknek még nagyon sok a drában vett árujuk. Az iparban tultermelés beszélnek és a fémiparban már megszorító intézkedésekről tanácskoznak. És ez azt jelenti, hogy kezdődik megint a munkáselbocsátás, a tisztviselőelépítés...

A válság még nem látszik szabad szemmel, de az előszele már érezhető. Különösen Amerikában, ahonnan a legutóbbi borzalmas krízis is elindult. Már pedig Amerika sorsa egyúttal az egész világ sorsa is. Amerikában Roosevelt elnöknek sikerült Hoover két balkezes politikájának gyászos következményeit begyógyítani. Megteremtette az olcsó hitelt, amely serkentőleg hatott a beruházásokra. Új vállalatok, új gyárak és új termelőeszközök serege létesült és hogy ezeknek az áruját el is lehessen adni, fokozni kellett a tömegek vásárlóerejét. A farmereknek nyújtott kedvezmények és a nagyszabású közmunkák azonban, ha növelték is a gazdálkodók jövedelmét és az alkalmazottak béreit, nem lehet tartós segítség, mert egyfelől növeli az állam-adósságot, amelyet kamatokkal együtt vizsgálja is kell fizetni, másfelől pedig megdrágítja a termelést. És még így sem sikerült elérnie, hogy a fogyasztás lépést tudjon tartani a felfokozott termeléssel. Ennek következtében óriási árukészletek halmozódtak fel s az amerikai gyárost és kereskedőt az a veszély fenyegeti, hogy az áruban elfekvő tőkéjének jórészt elveszti. Ez a tultermelés, valamint a magas bérek és a termelési költségek növekedése visszatartotta a tőkét újabb és komoly befektetésektől, már pedig a gazdasági törvények értelmében ha a fő termelési ágakban megakad az egészséges beruházás, ennek válság lesz a következménye.

Ugyanez a helyzet Franciaországban, ahol a tőkét a Blum-kormányzat szociális reformjai riasztották el.

Tárgyilagos megfigyelők szerint Amerikában már meg is kezdődött az új gazdasági válság. Ezen nem változtat az a tény, hogy Angliában ma még komolyan tartja magát a konjunktura. De itt is már hangoztatják, hogy Anglia teljesen felkészült a háborúra, behozta az elmúlt évek mulasztásait és az építkezési konjunktura máris mulófélben van. És mert a többi európai ország fellendülése szoros függvénye volt Amerika, Franciaország és Anglia konjunkturájának, az itt mutatkozó válságjelek előbb-utóbb eljutnak mindenhová.

Lehetséges azonban, hogy ezek a válságjelek csak átmeneti jellegűek. Vannak ugyan nemzetgazdaságok, akik azt hirdetik, hogy a válságok periódikusan követik egymást és hogy 1929-től 1932-ig volt az egyik krízis, utána négyévi fellendülés következett, most tehát újabb válságnak kell jönnie. Ezzel szemben más szakemberek arra mutatnak rá, hogy a mai helyzet a világpiacokon nem mindenben azonos az 1929. évivel. Először is ma sokkal kisebbek a felhalmozódott árukészletek, mint akkor, azután pedig a tultermelés alighogy most kezdődött csak el, végül pedig az egyes kormányok ma sokkal jobban tudják ellenőrizni és irányítani mind a termelést, mind a pénzgazdaságot, mint 1929-ben. Ez így megakadályozhatják a spekuláció célzatos túlfelfúvatását, amelynek egészételen méretűre duzzasztották a tultermelést. De a leghatározottabb jelenség, amely arra enged következtetni, hogy ezúttal mégis elkerülhető egy általános gazdasági válság, az, hogy a gabonaárak változatlanul szilárdak. A mezőgazdaság kezd

heverni azt a halálosnak indult megrázkódást, amely általános összeomlással fenyegette a mai világrendet. Már pedig, ha a mezőgazdaság jó árakat tud kapni a termékeiért, a lakosság zömének javul a vásárlóképessége és így kilátás van arra, hogy a fő-összes árukészletek nemcsak felszívódnak, hanem állandósítani lehet majd a termelés és a fogyasztás közötti egészséges egyensúlyt. Ha ez sikerül, akkor a világ meg fogja uszni új gazdasági válság nélkül a mostani depressziót.

A konyak születésnapja

A francia Cognac városka jogos büszkeséggel ünnepli annak a nyárnak háromszázadik évfordulóját, amelyen megszületett a szeszitalok gyöngye, a konyak. 1637 nyarán a francia Charente borvidék termelői kétségbeesetten tapasztalták, hogy borkészletük a nyakukon marad. Kétségbeesett kísérletként borkészleteiket desztillálással próbálták romlás ellen megvédeni. Eközben azt tapasztalták, hogy néhány évi párolás után a borpárlat szép arany színt és pompás zamatot kap, ami csakhamar világhíressé tette az ujonnan feltalált italt. A vidék székhelye, Cognac városka, csakhamar a borpárlóipar központja lett és e név alatt lett ismertté az egész világon. Három évszázad alatt a konyak nem mindennapi karriert futott be. A konyak a neuraszténias városi ember szeszitala, azé az emberé, aki megkívánja a bódulatot, de gyomra képtelen a nagyobb mennyiségű folyadékot megtartani. A konyak gyorsan szívódik fel a szervezetbe, könnyű, kellemes rózsaszínű mámor ad és egyéb előnyei közé tartozik, hogy utóhatása nincs, mint általában a boroknak. A konyak nem okoz „macskajajt”. A konyak fogyasztásának tudománya és filozófiája van. Vannak bölcselők, akik tanácsokat adtak az emberiségnek, hogy miképpen fogyassza ezt a nemes italt. Egy Mourmant nevű író, aki korának egyik legjelentősebb pamfletistája volt, azt tanácsolta, hogy naponta három deci konyakot kell elfogyasztanunk ahhoz, hogy az élet keserűségeit el tudjuk viselni. Mourmant odáig ment, hogy leírta a fogyasztás receptjét, milyen adagokban mérgezzük szervezetünket, hogy a rózsaszínű mámor sohase hagyjon el bennünket. A konyak a művészek itala, a kis fröccs a nyárspolgáré. Bár családfája jóval kisebb multa tekinthet vissza, mint a boré, mégis az italok arisztokráciájának számít, épügy, mint a pészgő. Születésének háromszázadik évfordulóján meglehetősen szeretettel és barátsággal köszöntjük a szeszitalok fejedelmét.

Ami biztos, az biztos.

— Nem értem, — mondja az orvos, — mitől olyan véraláfutásos a kedves felesége háta.

— Megmondhatom, doktor ur. Mióta ágynak esett szegény, mindig a kapukulcson alszik.

A talpkartell határozatai

A talpkartell legutóbb megtartott ülésén a következő hat kategóriákba osztotta fel a belföldi talpgyárakat: Vezetőgyár: Dermta. Prima gyártmányok: Scherg, Miess borpárló Satu Mare, Korber Sannicolaul Mare, Adleff Sighisoara. II-ik kategória: Gr. Aléxandrescu, Tăbăcăria Națională S. A., Talpa S. A. R. Bucuresti, Karas Medias, Schlandt Braşov. III-ik kategória: Wildermann Bacău, Simian Râmnicul-Vâlcea, Rössler Iteani, Talpa Tulcea. Az ardeali gyárak második kategóriába a Regáthán a III-ik kategória alatt szállíthat árut. IV-ik kategória: Abramovici, Brül & Davidovschi Reşiţa.

Tiltakoznak a Cluj-kolozsvári érdekképviselők a városi villamosmű tervezett áremelése ellen

Közel egy esztendővel ezelőtt tárgyalások kezdődtek Cluj-Kolozsvár város interim-bizottsága és a kommercializált városi villamosmű belga főreszvényesei között egy nagyobbösszegű kölcsön folyósítása érdekében. A belga tőkések akkor a transzfernehezések miatt Romániában felgyülemlett tőkéjükből egy kb. 30 millió lejes kölcsönt ajánlottak fel a városnak. A kölcsön feltételei között szerepelt az áramdíjak emelése is, éppen ezért a város lakosságának érdekeire való tekintettel az interim-bizottság az ajánlatot visszautasította.

A városi villamosmű egy ideig a város vezetősége és a földgáztársaság között a földgáz bevezetésére vonatkozó tárgyalások miatt nyíltan nem lépett fel áremelési tervével, de állandóan kísértett ez a kérdés, hogy amíg most végre a Romániai Villamosművek Szövetségének határozata kapcsán ismét felszínre került.

Muntean Eugen, a Cluj-kolozsvári villamosüzemek vezérigazgatója egyik helvi lapban nyilatkozott arra nézve, hogy a villanyáramdíjak felemelése küszöbön áll.

Figyelmet érdemel ez a nyilatkozat, mert már utal arra is, hogy bár országosan 25 szá-

zalékos áramdíjemelés tervét vetették fel, a Cluj-kolozsvári városi villamosmű áramdíjemelése csak szerény keretek között fog mozogni. Hogy mit jelent az a „szerény” áramdíjemelés, arravonatkozólag a villamosüzem egyik régebbi tervével kapcsolatban a következőket jegyezzük meg: A kilowattónkénti 1 lejes áramdíjemelés is évi 6 millió lejjel terhelné meg a fogyasztókat. Ez a 6 millió lej nem kevesebb, mint 50 százalékos többlet hasznat hozna az egyébként is nagy rentabilitással dolgozó villamosüzemnek. Ez a „szerény” egy lejes emelés 10 százalékos áramdíjemelést jelent, ami ellen, minthogy az emelés teljesen indokolatlan, a város összes fogyasztó kategóriái a legélesebb akciót indítják.

Értesítéseink szerint a Háztulajdonosok Szövetsége, a Kereskedelmi és Iparkamara, a Sfatul Negustoresc és a különböző munkásszindikátusok akciója küszöbön áll. Bár bizonyosra veszik, hogy már a város vezetősége eleve vissza fog utasítani minden áramdíjemelési kísérletet, az akció vezetői mégis elvannak határozva, hogy az esetleg keresztül erőszakolt áramdíjemelést a Cluj-kolozsvári közigazgatási táblánál megtámadják.

Temetkezési egyesületet létesítenek a Targumures-marosvásárhelyi ipartársulatok

— Négyszázötven lel értékben jegyezték üzletrészeket —

A Targumures-marosvásárhelyi ipartársulatok és egyesületek vezetősége a Mészáros Ipartársulat helyiségében értekezletet hívott össze, melyen a legközelebb felállítandó közös temetkezési egyesület ügyében határoztak. A megbeszélésen megjelent 18 ipartársulat és egyesület megbízottja. Megtárgyalták a Kiss és Hörváth temetkezési vállalkozók által az ipartársulatoknak és egyesületeknek megküldött ajánlatot, amely szerint abban az esetben, ha elállnak a közös temetkezési egyesület létesítésének tervétől, a két vállalat az eddigeknél lényegesen olcsóbb árban temeti el a társulatok és egyesületek tagjait. Az ajánlat szerint I. osztályú temetést 5000, II. 4000, III. 2650, IV. osztályú temetést pedig 1400 lejért rendeznek. Miután az elnöki értekezlet megállapította,

hogy az ajánlat hiányos, illetőleg az ajánlatban feltüntetett temetési kellékek mellett a fenti költségen kívül még jelentős összegekkel kell a tagoknak az egyes temetésekhöz hozzájárulniok (harangozó, sirások, stólap, pénz stb), úgy határoztak, hogy az ajánlatot figyelmen kívül hagyják és a lehető leghamarabb létrehozzák a közös egyesületet.

Megállapították, hogy a szövetségi alapon létesítendő közös temetkezési egyesület megvalósítására eddig mintegy 400.000 lej gyűlt össze a társulatok, egyesületek és magánosok üzletrészjegyzéseiből. Valószínűnek látszik, hogy a továbbiak folyamán újabb 400.000 lejes alap gyűlt össze az üzletrészjegyzésekből.

Miután a terv kivitelét illetőleg az ipartársulatok és egyesületek elnökei értekezle-

tén közös megállapodásra jutottak, elhatározták, hogy október 31-én a városháza nagyszobájában alakuló közgyűlést hívnak össze, amelyen sor kerül az alapszabályok végleges megállapítására is.

A temetkezési alappal rendelkező ipartársulatoknak és egyesületeknek a közös temetkezési egyesület megvalósítására irányuló terve városszerte nagy tetszésre talált. Mint ismeretes, az ügyben a város lakosságának mintegy 80 százaléka van érdekelve, miután az iparosok és tisztviselők nagyrésze tagja a különféle társulatok és egyesületeknek. Targumures-marosvásárhelyi munkatársunk az ügyben érdeklődött, melyek nyomán megállapítható, hogy a terv nemcsak a Targumures-marosvásárhelyi iparosság, hanem úgy a kereskedők, mint a tisztviselők és magánosok körében is rokonszenves és előreláthatólag nemcsak segélyegyleti tagok, hanem azokon kívülálló is támogatni fogják a közelebben megalakuló intézményt.

Probléma.

— Bácsi, neked nincs feleséged?
— Nincs, fiacskám.
— Ki mondja meg neked akkor, hogy mit kell csinálnod?

Kinek kézbesíthető az ajánlott levél?

A postaszabályzat 118. szakasza szerint az ajánlott küldeményeket a címzettnek személyesen kell kikézbesíteni. Az utazókhöz címzett küldeményeket azonban át lehet adni a szállodák igazgatóinak is. Ha a címzett ilyen ajánlott küldemények átvételével meghatalmazottat kíván megbízni, köteles a postahivatalhoz bíróság vagy közjegyző által hitelesített meghatalmazást bemutatni, amelyben fel kell tüntetni, hogy a meghatalmazott milyen küldemények átvételével van megbízva és megbízatása milyen időpontra szól.

Kitűnő kundsajt.

— Mikor remélhetem, hogy ki méltóztat fizetni a szabószámát?
— Mindig, kedves mester, mindig...

Vallomás.

Mazsola ur, aki civilben ügynök, összeszedi a bátorságát és így szól:
— Mimi kisasszony, biztosíthatom, hogy az én szerelmem maga iránt messze felülmúlja minőségben mindazt, amit a piszkos konkurrencia nyújthat.

A gipszszaggyal

(Írta: Undi Imre)

Kovács Péter mindig szigorúan alávetette magát az illendőség parancsainak, de ezúttal gátjátéptett indulattal markolta föl a szalvétáját és a tányérja mellé huppantotta:
— De most aztán elég legyen a nyulból, azt mondom

A felesége ijedt szemekkel nézett rá:

— Péter...

— Semmi Péter. Torkig vagyok, érte? Hétfőn nyul volt, kedden nyul volt, szerdán nyul volt. Megettem. Meg, mert nálam türelmesebb ember nincs a föld kerekén. Megettem azt a nyulat levesnek, spékeltnek, porítottak, hétfőn izlett, kedden szenvedtem, szerdán lázadozva gyűrtem le, de ma, érte, ma, csütörtökön, már fűtülök erre a citromos nyulra.

— Én tehetek róla? Ha egyszer Berci bácsi minden hétfőn meglep bennünket.

— Ki kell vágni azt a nyulat, mint a huszonegyet. Vagy elajándékozni, a vicinek, akárkinek, mit tudom én.

— No hiszen, hogy kész legyen az aprehenzió. Micsoda botrány lenne, ha megtudnák.

— Már pedig én nem vagyok hajlandó, tovább tenni ennek a vén, círmosbajszu nim-

ródnak a terrorját. Hogy a kutya csipné meg egyszer a lábikráját. Könnyű neki, vasárnap hajnalban leutazik, lepuffogat egy tucat nyulat és hétfőn sorra nyomorítja velük a familiát.

— Nézze, Péter, ő jót akar...

— Na, köszönöm szépen, ha ez jó, hogy kedden már kétfelé áll a fülünk az ajándéktól. Vagy jó az, hogy itt állok most éhesen, mint egy farkas, de a nyulra nézve, nem enni, hanem csak ordítani tudok és annyi időnk sincs már, hogy egy rántottát bekaphassak? Hej, aki nemjója van a vén betyárnak! De gyereünk, áll már a bridzsnárti, Pista biztosan irímetlenkedik. Indulhatunk?

— Máris.

— Csak el ne düljek az éhségtől, míg odaérek

Mindenképpen ideje volt az érkezésnek. A három partner úgy nézett már, mint a kiéhezett kobra király.

— Szép kis pontosság — mondta Pista epésen.

— Kérlek, későn vetődtem haza

— Eh... — de már osztott is.

Kovács lila, meg okkerszínű karikákat látott a szeme előtt. Ugy játszott, mint egy kukoricacsősz.

Végre átszólították őket a másik szobába.

Tes volt nyulpástétommal.

Kovács újabb karikákat látott. Ezúttal zöldet és feketét. Közben feleségére nézett, az meg vissza, rá. Mosolyogtak. Mi mást is tehettek volna.

Kovács karonfogta Pistát és egy sarokba húzta.

Csak ennyit mondott:

— Berci bácsi?

— Berci bácsi. Nektek is?

— Nekünk is.

— Iszonyu.

— Több ennél, fiam. Ez már velőt rázó. Itt már tenni kéne valamit. Ráérsz holnap délután?

— Rá.

— Gyere elém, a sarkon megvárak.

Aztán folyt tovább a bridzspárti.

Kovács úgy játszott, hogy a treff dámát makkalsónak nézte állandóan.

— Gyere — mondta Péter, amint szembe találkoztak — már tudom, mit csinálunk.

Karonfogva vitte a sógort egy nagyáruház felé.

Mikor beléptek, megkérdezte az adminisztrációnak öltözött portást:

— Hol van a bazárosztály?

— Harmadik emelet, balra.

Az áruházban gramofon szólt, ember ember hátán tolongott és nehéz pölkölmogyorószag terjengett a levegőben.

Vöröskörmű kisasszony állt eléjük.

Terhek, amelyeket az Iparos visel

Mindenkor kellett közterheket viselni és mindenkor nehéz tétele volt ez a kisiparos költségvetésének. Soha azonban ez aránylagosan nem tett ki annyit, mint ma és soha olyan nyomasztó terhet nem jelentett mint ma, amikor a kisipar gazdasági hanyatlása amúgy is nehezen biztosítja a kisiparos megélhetését.

Valamikor a kisiparos pontosan ismerte közterheit és a termelési költsége kiszámításánál pontosan számot vehetett velök. Ma azonban a mértéktelen verseny olyan alacsony árakat diktál, hogy a kisiparos kénytelen lemondani arról, hogy közterheit pontosan kiszámítva a termelési költségeihez hozzáadja és árait így szabja meg. Ma, a kontármunka virágzása idején, igen gyakran a kontár diktálja a kisipari árakat és az adófizető kisiparos kénytelen a közterheket nem viselő kontár áraihoz igazodni.

Vegyük rendre! Vegyünk alapul egy olyan kisiparost, aki csak egy tanonccal s egy olyan iparost, aki három segéddel és egy tanonccal dolgozik.

Az egy inassal dolgozó kisiparos rendszerint a patenta fixa II. vagy III. osztályába kerül és így átlagban évente 3000 lei egyenes adót fizet. Fizeti ezenfelül ugy a saját, mint az inas betegsegelyzői díját. — Maga után heti 32 leit, a tanonc után heti 8 leit. Ez évenként 52 hét alatt 2080 leit tesz ki összesen. Ez már az adóval együtt 5080 lei. Fizet ezenfelül legalább 400 lei városi adót. A tanonc beszegődtetéséhez és az évenként egyéb alkalomból szükséges bizonyítványok bélyegei, illetékei évenként legalább másik 400 leit tesznek ki; a tanonc iskoláztatásáért fizet évenként 200 leit. Fizetett az elmúlt évben és még fog fizetni ez évben is az iparbecseré-

sésért 250 leit. Egészségügyi illetéke évenként legalább 200 lei lesz. Ez eddig már 6280 lei. Szó van róla, hogy a kormány lemond a kisiparos könyvvezetési kötelezettségéről, de helyette a könyv lapokon lero-vandó illetéket fogja beszedni. Megszoktuk már, hogy amiről szó van, az valósággá is szokott válni. Ez is ki fog tenni legalább 300 leit évente. Ezzel már 6580 lejnél tartunk.

Ha most számításba vesszük, hogy a legtöbb kisipari szakma szezonszakma és az évben a legjobb esetben és átlagban legfeljebb 8 hónapot dolgozik a kisiparos, havonként a közteherje 800 leit meghaladja. A 800 lei pedig a kisiparos mai viszonyai között már nagyon komoly összeg. Fedezí a lakbért.

Ha pedig egy olyan iparost veszünk vizsgálat alá, aki három segéddel és egy inassal dolgozik, akkor is ugyanezt állapíthatjuk meg: a közterhek oly nagy összeget tesznek ki, hogy az havonkénti keresetnek is beillene. A három segéddel s egy inassal dolgozó kisiparos legalább 5000 lei adót fizet. A betegsegelyző díjnak a kisiparosra eső része legalább 36 lei, — maga után pedig 40 leit fizet azaz évenként 3952 leit. Városi adót legalább 1000 leit. A tanonc beszegődtetéséért és iskoláztatásáért évenként 400 leit bizonyítványokért 500 leit, az iparbecseréléséért 250 leit, — egészségügyi illetékért 300 leit és a könyvvezetés helyett legalább 500 leit fog fizetni. Ez összesen 11.402 lei, ami a szezon 8 hónapja alatt havonként közel 1500 leit tesz ki.

Ime, ezek miatt nem tud ma tisztességesen megélni egyetlen kisiparos sem és ezért fáj, mint még soha a kontármunka, amelyik nem viseli ezeket a terheket.

Felemelő hangulatban folyt le az Odorheiu-udvar helymegyei kovács- és fényező ipartársulat közgyűlése

Az Odorheiu-Udvarhely város és vidéke kerekese, kovács-, kocsinyerges- és fényező-ipartársulat rendkívüli közgyűlést tartott Odorheiu-Udvarhelyen a társulati élet fellendítése, valamint a megye szakmai és rokonszakmai önálló iparosainak megszervezése céljából.

A közgyűlésen beszámoltak arról, hogy a munkakörü mellett működő minősítő bizottság befejezte munkáját és megállapította, hogy a megye 73 községéből mindössze 30 kerekese- és 151 kovácsmesternek volt szabályszerűen felszerelt mesterkönyv elnyerése iránt beadott kérése. Ez a szám rendkívül alacsony, annál is inkább, mert Odorheiu-Udvarhely városban 4 kerekese és 7 kovács van, a vármegyében pedig négy járási székhely, amely mind ipari központnak számít. A közgyűlésen elhangzott bejelentésből kiderült, hogy ebben a szakmában rendkívül sok kontár működik.

A gyűlésen megjelentek a város más ipartársulatainak elnökei is. Gyarmathy István volt ipartestületi elnök komoly összefoglalásra hívta fel a gyűlés résztvevőit. Sándor G. Dénes elnök a kontárok elleni küzdelem szükségességére hívta fel a figyelmet. Balási Ernő titkár beszámolt a társulat életében történt fontosabb eseményekről és hangsúlyozta azt a törekvést, hogy a megye iparosságát egy táborba tömörítsék.

Dr. Késmárky Ferenc ügyvéd, a társulat jogtanácsosa az új ipartörvény rendelkezéseit ismertette, végül pedig Szabó Gyula titkár mondott buzdító beszédet és a szindikátussá való átalakulás szükségességét hangoztatta.

A megértő és felemelő hangulatban lefolyt gyűlés után a megjelentek 55 személyes közegében vettek részt. A közeljövőben a többi ipartársulatok is gyűléseket tartanak.

Sz. Gy.

Per a Cluj-kolozsvári építőiparosok kontárellekes egyezménye körül

A Cluj-kolozsvári építőiparosmesterek ez év áprilisában megállapodást kötöttek, hogy a kontárok működését olyképen akadályozzák meg, hogy az ezek által elkészített terveket nem írják alá és ezáltal a kontárok működését lehetetlenné teszik. Ezen megállapodás garantálására minden mester 20.000 lejes bianco váltót tett le az egyesület elnökéhez. Az egyik, a megállapodást aláíró iparos megszegte az egyezséget, miért az egyesület elnöke a 20 ezer lejes váltót peresítette. A tárgyalás folyamán az alperes váltókifogásában azt adta elő, hogy a váltót peresítő felperest jogtalanul gazdagodás érné a váltó kifizetésével, de ettől eltekintve a munkatörvény intézkedik a kontárkérdésben. A munkatörvény fix büntetést ír elő, a törvény kijátszóinak és ezáltal az államhatalom magának tartotta fenn a jogot a kontár kérdés rendezésére. Így más köz- vagy magán-személy nem avatkozhatik be ez ügybe és külön büntetést nem róhat ki.

Az alperes hivatkozott a megállapodásra, mely csak egy példányban készült el, de azt felmutatni nem tudta, ezzel akarván igazolni a váltókifogató jogtalan eredetét. A helyi bíróság a váltókifogást elutasította, azaz, hogy váltókifogásnak csak írásbeli bizonyíték esetén van helye és ezért az alperest kifogásával elutasította.

Az alperes hivatkozott a megállapodásra, mely csak egy példányban készült el, de azt felmutatni nem tudta, ezzel akarván igazolni a váltókifogató jogtalan eredetét. A helyi bíróság a váltókifogást elutasította, azaz, hogy váltókifogásnak csak írásbeli bizonyíték esetén van helye és ezért az alperest kifogásával elutasította.

Aggmenházi alap néhai özvegy Glück Ignácné emlékeztetése

Néhány nappal ezelőtt súlyos betegség érte Gabos Jenő drt, az Aradi Iparosok Hitelszövetkezte és számos más aradi intézmény érdemes és népszerű ügyészét. Édesanyja, özv. Glück Ignácné, született Grossmann Gizella, hosszú szenvedés után életének 80-ik évében meghalt. Gabos Jenő dr. iránt, aki rajongva szerette édesanyját, óriási részvét nyilvánult meg. Reinhart Gyulával az élen negyventagu iparos-küldöttség kereste fel Gabos Jenő dr-t, akit meleg együttérzésükről biztosítottak az őt ért nagy csapás alkalmából. Özv. Glück Ignácnét a Banca Romaneasca, volt Bohus-palota udvarán ravatalozták fel. Vágvolgyi Lajos dr. aradi neolog főrabbi tartott a ravatal fölött megható gyászbeszédet, majd megindult a hosszú menet a régi aradi zsidótemetőbe, ahol a főrabbi imát mondott. A sirnál Weisz Sándor főkántor gyászdalokat énekelt. Özv. Glück Ignácnét néhai férje, leánya és unokája mellé a családi sírkertbe temették.

A matróna emlékeztetése az aradi Iparos Otthon aggmenházában alapot létesítettek, amelynek gyarapításához koszorúmegváltás címén a következő intézmények és személyek járultak hozzá: Aradi Iparosok Hitelszövetkezte 1000 lei, Aradi Iparos Otthon 10.000 lei, Mercur Áruhitelosztály 500 lei, Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja 500 lei, Bloch Károly 500, Reinhart Gyula 100, Bakács Miksa 100, Koncsek Lajos 100, Kun József 100, Zombory Gyula 100, Hilyer Mihály 100, Illyés István 100, Fock Gábor 100, Vandracssek Ignác 100, Braun Samu 100, Lotpnicker Andor 100, Baricz Máté 100, Mizera József 100, Kőszeghy Emil 100, Baranyi Ferenc 100, Jakobi Gyula 100, Németh István 100, Goldmann Sándor 100, Steinfeld és Herskovits cég 250, Schaeffer Richard 100, N. G. 100 leit adományozott.

November 15 — konverziós határnap

November 15-én a konverziót kért ingatlan tulajdonosok a hetedik fizetési részletet tartoznak rendezni. A törvény végrehajtási utasítása értelmében a fizetendő részlet az alábbi táblázat szerint alakul, mely táblázatban az első számszlop a csökkentett tőketartozást, a második számszlop a falusi és a harmadik a városi konverziós adóssok részéről fizetendő részletet, amortizációt jelent.

1.000	39.52	67.22
1.500	59.27	100.82
2.000	79.03	134.43
2.500	98.79	168.04
3.000	118.54	201.64
3.500	138.30	235.25
4.000	158.06	268.86
4.500	177.82	302.47
5.000	197.58	336.08
5.500	217.34	369.69
6.000	237.10	403.29
6.500	256.86	436.90
7.000	276.62	470.51
7.500	296.38	504.12
8.000	316.14	537.73
8.500	335.90	571.34
9.000	355.66	604.95
9.500	375.42	638.56
10.000	395.18	672.17
10.500	414.94	705.78
11.000	434.70	739.39
11.500	454.46	773.00
12.000	474.22	806.61
12.500	493.98	840.22
13.000	513.74	873.83
13.500	533.50	907.44
14.000	553.26	941.05
14.500	573.02	974.66
15.000	592.78	1008.27
15.500	612.54	1041.88
16.000	632.30	1075.49
16.500	652.06	1109.10
17.000	671.82	1142.71
17.500	691.58	1176.32
18.000	711.34	1209.93
18.500	731.10	1243.54
19.000	750.86	1277.15
19.500	770.62	1310.76
20.000	790.38	1344.37
20.500	810.14	1377.98
21.000	829.90	1411.59
21.500	849.66	1445.20
22.000	869.42	1478.81
22.500	889.18	1512.42
23.000	908.94	1546.03
23.500	928.70	1579.64
24.000	948.46	1613.25
24.500	968.22	1646.86
25.000	987.98	1680.47
25.500	1007.74	1714.08
26.000	1027.50	1747.69
26.500	1047.26	1781.30
27.000	1067.02	1814.91
27.500	1086.78	1848.52
28.000	1106.54	1882.13
28.500	1126.30	1915.74
29.000	1146.06	1949.35
29.500	1165.82	1982.96
30.000	1185.58	2016.57
30.500	1205.34	2050.18
31.000	1225.10	2083.79
31.500	1244.86	2117.40
32.000	1264.62	2151.01
32.500	1284.38	2184.62
33.000	1304.14	2218.23
33.500	1323.90	2251.84
34.000	1343.66	2285.45
34.500	1363.42	2319.06
35.000	1383.18	2352.67
35.500	1402.94	2386.28
36.000	1422.70	2419.89
36.500	1442.46	2453.50
37.000	1462.22	2487.11
37.500	1481.98	2520.72
38.000	1501.74	2554.33
38.500	1521.50	2587.94
39.000	1541.26	2621.55
39.500	1561.02	2655.16
40.000	1580.78	2688.77
40.500	1600.54	2722.38
41.000	1620.30	2755.99
41.500	1640.06	2789.60
42.000	1659.82	2823.21
42.500	1679.58	2856.82
43.000	1699.34	2890.43
43.500	1719.10	2924.04
44.000	1738.86	2957.65
44.500	1758.62	2991.26
45.000	1778.38	3024.87
45.500	1798.14	3058.48
46.000	1817.90	3092.09
46.500	1837.66	3125.70
47.000	1857.42	3159.31
47.500	1877.18	3192.92
48.000	1896.94	3226.53
48.500	1916.70	3260.14
49.000	1936.46	3293.75
49.500	1956.22	3327.36
50.000	1975.98	3360.97
50.500	1995.74	3394.58
51.000	2015.50	3428.19
51.500	2035.26	3461.80
52.000	2055.02	3495.41
52.500	2074.78	3529.02
53.000	2094.54	3562.63
53.500	2114.30	3596.24
54.000	2134.06	3629.85
54.500	2153.82	3663.46
55.000	2173.58	3697.07
55.500	2193.34	3730.68
56.000	2213.10	3764.29
56.500	2232.86	3797.90
57.000	2252.62	3831.51
57.500	2272.38	3865.12
58.000	2292.14	3898.73
58.500	2311.90	3932.34
59.000	2331.66	3965.95
59.500	2351.42	3999.56
60.000	2371.18	4033.17
60.500	2390.94	4066.78
61.000	2410.70	4100.39
61.500	2430.46	4134.00
62.000	2450.22	4167.61
62.500	2469.98	4201.22
63.000	2489.74	4234.83
63.500	2509.50	4268.44
64.000	2529.26	4302.05
64.500	2549.02	4335.66
65.000	2568.78	4369.27
65.500	2588.54	4402.88
66.000	2608.30	4436.49
66.500	2628.06	4470.10
67.000	2647.82	4503.71
67.500	2667.58	4537.32
68.000	2687.34	4570.93
68.500	2707.10	4604.54
69.000	2726.86	4638.15
69.500	2746.62	4671.76
70.000	2766.38	4705.37
70.500	2786.14	4738.98
71.000	2805.90	4772.59
71.500	2825.66	4806.20
72.000	2845.42	4839.81
72.500	2865.18	4873.42
73.000	2884.94	4907.03
73.500	2904.70	4940.64
74.000	2924.46	4974.25
74.500	2944.22	5007.86
75.000	2963.98	5041.47
75.500	2983.74	5075.08
76.000	3003.50	5108.69
76.500	3023.26	5142.30
77.000	3043.02	5175.91
77.500	3062.78	5209.52
78.000	3082.54	5243.13
78.500	3102.30	5276.74
79.000	3122.06	5310.35
79.500	3141.82	5343.96
80.000	3161.58	5377.57
80.500	3181.34	5411.18
81.000	3201.10	5444.79
81.500	3220.86	5478.40
82.000	3240.62	5512.01
82.500	3260.38	5545.62
83.000	3280.14	5579.23
83.500	3300.90	5612.84
84.000	3320.66	5646.45
84.500	3340.42	5680.06
85.000	3360.18	5713.67
85.500	3379.94	5747.28
86.000	3399.70	5780.89
86.500	3419.46	5814.50
87.000	3439.22	5848.11
87.500	3458.98	5881.72
88.000	3478.74	5915.33
88.500	3498.50	5948.94
89.000	3518.26	5982.55
89.500	3538.02	6016.16
90.000	3557.78	6049.77
90.500	3577.54	6083.38
91.000	3597.30	6116.99
91.500	3617.06	6150.60
92.000	3636.82	6184.21
92.500	3656.58	6217.82
93.000	3676.34	6251.43
93.500	3696.10	6285.04
94.000	3715.86	6318.65
94.500	3735.62	6352.26
95.000	3755.38	6385.87
95.500	3775.14	6419.48
96.000	3794.90	6453.09
96.500	3814.66	6486.70
97.000	3834.42	6520.31
97.500	3854.18	6553.92
98.000	3873.94	6587.53
98.500	3893.70	6621.14
99.000	3913.46	6654.75
99.500	3933.22	6688.36
100.000	3952.98	6721.97

Üzenetváltás.

— A nagyságos asszony azt üzeni, hogy nincs itthon.

— Ugy? Én meg azt üzenem neki, hogy itt se voltam.

Miért lenne?

— A maga kertjében nincs madárijesztő, szomszédasszony?